

Fusie Effect Rapportage

Rapport

OPSO – SPOOR

Datum: juli 2020

Inhoud

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1. Inleiding	5
Hoofdstuk 2 Beoogde fusie en fusieproces	6
Hoofdstuk 3 Communicatie over de fusie	9
Hoofdstuk 4 Gevolgen voor personeel, ouders en leerlingen en borging van de menselijke maat.....	10
Hoofdstuk 5 Effecten van de fusie op keuzevrijheid, diversiteit en bereikbaarheid.....	14
Hoofdstuk 6 Kosten en baten van de fusie	15
Hoofdstuk 7 Evaluatie van de fusie	19
Hoofdstuk 8 Advies gemeenten	20

Samenvatting

OPSO en SPOOR willen sterk en toekomstbestendig Openbaar Onderwijs organiseren in de regio Waterland en hebben daarom het voornemen per 1 januari 2021 met elkaar te fuseren. Het leidend motief om te fuseren is de al bestaande intensieve samenwerking tussen beide organisaties verder te intensiveren hetgeen de meeste kansen biedt voor de ontwikkeling van leerlingen, medewerkers en het openbaar onderwijs in de regio.

Binnen de gefuseerde organisatie zal, net als in de huidige afzonderlijke organisaties een grote mate van autonomie bestaan voor de individuele scholen. Diversiteit in culturen en werkwijzen op de verschillende scholen wordt gezien als een kracht. Het biedt maximale keuzevrijheid voor leerlingen en ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers.

Met deze diversiteit als uitgangspunt heeft onderwijskundige en organisatorische ontwikkeling centraal gestaan. Deze ontwikkeling gebeurt vanuit het RAAMWERK OPSPOOR. In het Raamwerk staan aan de ene kant missie en visie en kernwaarden verwoord en aan de andere kant fases in de ontwikkeling van scholen, met per fase de elementen die terug gezien worden in het onderwijs. Iedere school ontwikkelt zich binnen het Raamwerk en geeft aan waar de school staat en waarnaar de school zich beweegt.

OPSPOOR staat voor een professionele leergemeenschap waarbij een stimulerende omgeving wordt gecreëerd. De professionele leergemeenschap kent inmiddels vele vormen: studiebijeenkomsten met alle leidinggevend en interne begeleiders, gezamenlijke schoolprojecten, samenwerkende teams niet alleen fysiek maar ook op afstand door optimaal gebruik van de mogelijkheden op internet, gezamenlijke scholingen etc. De lerende organisatie wordt daarbij ondersteund vanuit de Opspoor academie.

OPSPOOR wil de beste medewerkers in de regio duurzaam aan zich verbinden. Het werven, begeleiden en professionaliseren kan beter samen opgepakt worden dan wanneer individuele scholen dit doen. Door het samengaan van de beide stichtingen kan OPSPOOR een aantrekkelijker werkgever zijn. Er is meer slagkracht en meer ruimte om te innoveren. Uiteindelijk levert dit beter onderwijs op en dat is ook in het belang van de leerlingen.

Een bestuurlijke fusie betekent een daadwerkelijke invlechting van de bedrijfsvoering. OPSO en SPOOR werken al enige jaren intensief samen. Voor deze samenwerking is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten en deze overeenkomst is in 2017 aangepast en opnieuw vastgesteld. Alvorens deze samenwerking van start is gegaan, is een due diligence onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek stond een samenwerking niet in de weg.

De intensieve samenwerking houdt onder meer in dat voor de ondersteuning naar scholen, College van Bestuur, Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht voor beide organisaties er één bestuursbureau is. Alle medewerkers van dit bureau werken ongeacht hun aanstelling voor beide stichtingen. Tevens is er één accountant voor de jaarcontrole. Gezien deze bestaande samenwerking is er voor het hier aan de orde zijnde fusieproces geen due diligence onderzoek gehouden. De jaarlijks afgegeven accountantsverklaringen en de ontvangen gezamenlijke managementletter vormen geen aanleiding om een dergelijk onderzoek alsnog op te starten. De samenwerking komt ook tot uitdrukking in de aansturing van beide organisaties. Er is sinds april 2016 sprake van één, College van Bestuur en één Raad van Toezicht en er is daarmee ook eenheid in beleid gecreëerd.

Tijdens de samenwerkingsperiode is een dispuut met de belastingdienst ontstaan over de wijze waarop de kosten van het bestuursbureau worden verdeeld. De verdeling van de kosten is gebaseerd op basis van het leerstuk van de gemene rekening. In 2017 is uiteindelijk overeenstemming bereikt. Deze overeenstemming is echter onder zeer strikte voorwaarden waardoor een verdere samenwerking in de weg wordt gestaan. Eén van deze voorwaarden is dat een register bijgehouden moeten worden welke mensen werkzaam zijn bij het bestuursbureau. Het is niet geoorloofd om daar functies voor te typeren maar de medewerkers moeten met naam worden genoemd. Daarnaast accepteert de belastingdienst niet dat medewerkers buiten het bestuursbureau, maar wel uit de eigen organisatie, vervangende of anderszins werkzaamheden uitvoeren voor de andere organisatie, die onder het leerstuk van de gemene rekening vallen. De belastingdienst beschouwt dit veeleer als een dienstverlening dan dat sprake is van gezamenlijk gemaakte kosten. Ook omdat alleen de formele werkgever het risico loopt ten aanzien van ziekte of andere afwezigheid.

Het voortzetten van de intensieve samenwerking houdt een potentieel risico qua belastingwetgeving, niet alleen ten aanzien van uitwisselen van personeel, maar ook het uitwisselen van materiaal. Ook om die reden wordt een fusie beoogd. Er kan nog doelmatiger worden omgegaan met de beschikbare publieke middelen.

Hoofdstuk 1. Inleiding

Stichting openbaar primair en speciaal onderwijs Purmerend ("**OPSO**") en Stichting Primair Openbaar Onderwijs in de Regio Waterland & Oostzaan ("**SPOOR**") willen, met het oog op de reeds bestaande nauwe samenwerking tussen OPSO en SPOOR (in de vorm van "**OPSPoor**") komen tot een bestuurlijke fusie in de zin van artikel 64 Wet op het primair onderwijs ("**Wpo**"). Deze bestuurlijke fusie zal totstand worden gebracht door een juridische fusie in de zin van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, waarbij één van de beide stichtingen optreedt als verkrijgende stichting en waarbij het vermogen van de andere stichting – de verdwijnende stichting – onder algemene titel wordt verkregen door de verkrijgende stichting en de verdwijnende stichting direct ophoudt te bestaan. Onder de overgang van het vermogen is tevens begrepen het bevoegd gezag over de door de verdwijnende stichting in stand gehouden scholen. De (instandhouding van de) scholen wordt aldus door de juridische fusie overgedragen aan en daarna voorgezet door de verkrijgende stichting, deze stichting dan te noemen OPSPoor.

De voorgenomen fusie is op basis van de Wet op het primair onderwijs ("**Wpo**") toetsplichtig in het kader van de onderwijsfusietoets (artikel 64 Wpo). De fusietoets wordt – naar verwachting – per 1 januari 2020 afgeschaft. Tot die tijd geldt de 'vereenvoudigde procedure'. De Wpo schrijft voor dat de aanvraag voor goedkeuring door de Minister de volgende documenten beschikbaar moeten zijn: (i) een Fusie-effectrapportage ("**FER**"), (ii) een schriftelijke verklaring van instemming met de voorgenomen fusie (op basis van de FER) door de betrokken gemeenschappelijke medezeggenschapsraden en (iii) een advies van de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten. De goedkeuring van de Minister wordt verleend na een procedurele toets door DUO.

Hoofdstuk 2 Beoogde fusie en fusieproces

2.1 Beoogde fusie, fusieproces en tijdsbestek

De beide Stichtingen beogen een bestuurlijke fusie. De huidige situatie ziet er als volgt uit:

Stichting openbaar primair onderwijs en speciaal onderwijs Purmerend (hierna te noemen OPSO) houdt de volgende scholen voor primair onderwijs in stand:

1. Basisschool De Boemerang (brinnr 16UC), gevestigd aan de Jachtwagenstraat 45 in Purmerend;
2. Basisschool 't Carrousel (brinnr 16BZ), gevestigd aan de Flevostraat 2 in Purmerend;
3. Basisschool De Delta (brinnr 21NH), gevestigd aan de Delfland 2 in Purmerend;
4. Basisschool De Koempoelan (brinnr 26AP), gevestigd aan de Gangeslaan 59 in Purmerend;
5. (Voortgezet) speciaal onderwijs Martin Luther Kingschool (brinnr 15DZ), gevestigd aan Dr.J.M. den Uyllaan 10-12 in Purmerend;
6. Basisschool De Nieuwe Wereld (brinnr 27CJ), gevestigd aan Yellowstone 11 in Purmerend;
7. Basisschool Oeboentoe (brinnr 27NZ), gevestigd aan de Zambezilaan 278 in Purmerend;
8. Basisschool Parelhof (brinnr 18MC), gevestigd aan Zichthof 11 in Purmerend;
9. Basisschool 't Pierement (brinnr 24BL), gevestigd aan Beethovenstraat 62-64 in Purmerend;
10. Basisschool De Ranonkel (brinnr 16HK), gevestigd aan Boterbleom3 in Purmerend;
11. Speciaal basisonderwijs Het Tangram (brinnr 19UM), gevestigd aan de Slenkstraat 50 in Purmerend;
12. Basisschool Weidevogels (brinnr 23EA), gevestigd aan de Loirestraat 7 in Purmerend;
13. Basisschool Wheermolen (brinnr 16AJ), gevestigd aan Dr.A. Schweitzerlaan 31a in Purmerend;
14. Basisschool Willem Eggert (brinnr 15WJ), gevestigd aan Jan van Egmondstraat 14 in Purmerend.

Het onderwijs is verspreid over meerdere locaties in de gemeente Purmerend.

Stichting Primair Openbaar Onderwijs in de Regio Waterland&Oostzaan (hierna te noemen SPOOR) houdt de volgende scholen voor basisonderwijs in stand:

1. Basisschool De Blauwe Morgenster (brinnr 10VP) gevestigd aan Nic. Cromhoutlaan 2 in Middenbeemster;
2. Basisschool De Bloeiende Perelaar (brinnr 09IQ) gevestigd aan Middenpad 1 in Zuidoostbeemster;
3. Basisschool De Eendragt (brinnr 18MN) gevestigd aan Zandweg 15 in Wormer;
4. Basisschool De Fuik (brinnr 11SO) gevestigd aan Den Ijp 88 in Den Ijp;
5. Basisschool De Fuut (brinnr 18JD) gevestigd aan Avegaar 85 in Monnickendam;
6. Basisschool De Gouwzee (brinnr 18MH) gevestigd aan Wilhelminalaan 58 in Monnickendam;
7. Basisschool De Havenridders (brinnr 18JE) gevestigd aan Nieuwland 23 in Broek in Waterland;
8. Basisschool De Harpoen (brinnr 18EP) gevestigd aan Weiver 2 in Jisp;
9. Basisschool De Koningsspil (brinnr 18QD) gevestigd aan Seevancksweg 93 in Oosthuizen;
10. Basisschool De Kweekvijver (brinnr 18KJ) gevestigd aan Paling 2 in Oostzaan;
11. Basisschool Meester Haye (brinnr 18UD) gevestigd aan Beets 52 in Beets;
12. Basisschool Middellie (brinnr 18SF) gevestigd aan Middellie 92 in Middellie;
13. Basisschool Noorderschool (brinnr 18NH) gevestigd aan De Haal 44 in Oostzaan;
14. Basisschool De Overhaal (brinnr 18KX) gevestigd aan Zuiderwoude Dorpsstraat 41 in Zuiderwoude;
15. Basisschool De Piramide (brinnr 09ES) gevestigd aan Langemeerstraat 14a in Edam;
16. Basisschool Prinses Beatrix (brinnr 18TA) gevestigd aan Kwadijk 92 in Kwadijk;
17. Basisschool H.M. van Randwijk (brinnr 11GT) gevestigd aan Gruttostraat 3 in IJpendam;

18. Basisschool De Rietkraag (brinnr 18LU) gevestigd aan Rietschoot 342 in Oostzaan;
19. Basisschool De Stap (brinnr 09ZP) gevestigd aan Ds. M.L. Kingstraat 2d in Landsmeer;
20. Basisschool 't Tilletje (brinnr 18OZ) gevestigd aan Warder 126-128 in Warder;
21. Basisschool De Wagemaker (brinnr 09DS) gevestigd aan Poortwachtersweg 3 in Landsmeer;
22. Basisschool Weremere (brinnr 18NU) gevestigd aan Kameelstraat 24 in Wormer;
23. Basisschool Wijdewormer (brinnr 04IA) gevestigd aan Wijdewormerplein 1 in Wijdewormer.

Het onderwijs is verspreid over meerdere locaties in de gemeenten Beemster, Edam/Volendam, Oostzaan, Waterland en Wormerland.

In de beoogde fusie gaan alle bovengenoemde brinnummers onder eenzelfde bestuur vallen. Voor dit proces is een korte tijd genomen om tot een fusie te komen. De reden voor deze korte tijd is dat beide stichtingen al sinds 2012 met elkaar samenwerken. Deze samenwerking is de afgelopen drie jaren geïntensiveerd. In 2016 is overgegaan tot een personele unie in College van Besturen en de Raden van Toezicht en in 2017 is de werknaam OPSPOOR doorgevoerd. Door de personele unie in bestuur en toezicht worden sinds 2016 de begroting en de jaarrekening geconsolideerd.

Het fusieproces kent de volgende fasering:

Fase 1: Interne besluitvorming:	april 2019
Fase 2: Fusietoets door DUO/OCW	1 juli 2020 - 1 september 2020
Fase 3: Fusie	1 januari 2021

Voor een uitgebreidere planning van het proces zie bijlage 1. Als beoogde fusiedatum wordt 1 januari 2021 aangehouden.

2.2 De motieven en de te bereiken doelen voor de fusie

Samen maken OPSO en SPOOR (hierna te noemen OPSPPOOR) zich sterk voorgoed openbaar onderwijs in de regio. Het onderwijs kenmerkt zich door de volgende kernwaarden:

1. Vertrouwen

OPSPPOOR gaat uit van de mogelijkheden van ieder mens en stimuleert iedere betrokkene zich verder te ontwikkelen. OPSPPOOR is van nature nieuwsgierig naar de ander en heet iedereen welkom. Er is vertrouwen in de toekomst, in de leerlingen en in het lerend vermogen van de leerlingen. OPSPPOOR durft leerlingen eigenaarschap te geven over hun eigen leren. OPSPPOOR heeft vertrouwen in elkaar als betrokken professionals.

2. Verbinden

Iedereen binnen en buiten de organisatie: kind, medewerkers en andere betrokkenen weet zich erkend en geaccepteerd ongeacht geloof, ras, huidskleur, geslacht, taal en afkomst. Iedereen is in staat om op een respectvolle manier met elkaar om te gaan en op een constructieve wijze samen te werken. Verschillen in visie en geloofsovertuigingen worden gezien en ervaren als een bron van inspiratie en daarin wordt verbinding gezocht.

3. Meesterschap

Elke medewerker binnen OPSPPOOR is op zijn/haar vakgebied een professional die kritisch naar zichzelf kijkt, die zich openstelt voor anderen en nieuwe opvattingen op waarde weet te schatten. Elke medewerker is eigenaar van het vak dat hij uitoefent en laat iedereen profiteren van eigen ervaringen en nieuwe inzichten.

Door een bestuurlijke fusie wordt het openbaar onderwijs in de regio versterkt en kan samen verder worden gewerkt aan de versterking van kansengelijkheid; aan onderwijs waarin alle leerlingen de kans krijgen op de school naar keuze onderwijs te volgen en zich goed voor te bereiden voor de toekomst.

De uitdaging om het kwalitatief goed openbaar onderwijs, waar OPSPoor voor staat, te behouden en door te ontwikkelen wordt het beste in fusieverband opgepakt. Daadwerkelijke eenheid biedt nog meer kansen dan nu, om van elkaar te leren, samen te innoveren en het openbaar onderwijs als een aansprekend alternatief op de kaart te zetten. Juist door een bestuurlijke fusie kunnen medewerkers en materiaal simpeler uitgewisseld worden waardoor het onderwijs versterkt kan worden.

Het leidend motief om te fuseren is wat het beste is voor de ontwikkeling van leerlingen, medewerkers en het openbaar onderwijs in de regio. De gefuseerde organisatie zal net als de huidige afzonderlijke organisaties een grote mate van diversiteit in culturen en werkwijzen bij scholen kennen. Dit wordt gezien als een kracht. Het biedt maximale keuzevrijheid voor leerlingen en ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers.

Met deze diversiteit als uitgangspunt heeft onderwijskundige en organisatorische ontwikkeling centraal gestaan. Deze ontwikkeling gebeurt vanuit het RAAMWERK OPSPoor. In het Raamwerk staan aan de ene kant missie en visie en kernwaarden verwoord en aan de andere kant fases in de ontwikkeling van scholen, met per fase de elementen die terug gezien worden in het onderwijs. Iedere school ontwikkelt zich binnen het Raamwerk en geeft aan waar de school staat en waarnaar de school zich beweegt.

OPSPoor staat voor een professionele leergemeenschap waarbij een stimulerende omgeving wordt gecreëerd. De professionele leergemeenschap kent inmiddels vele vormen: studiebijeenkomsten met alle leidinggevenden en interne begeleiders, gezamenlijke schoolprojecten, samenwerkende teams niet alleen fysiek maar ook op afstand door optimaal gebruik van de mogelijkheden op internet, gezamenlijke scholingen etc.

OPSPoor wil de beste medewerkers in de regio duurzaam aan zich verbinden. Het werven, begeleiden en professionaliseren kan beter samen opgepakt worden dan wanneer individuele scholen dit doen. Door het samengaan van de beide stichtingen kan OPSPoor een aantrekkelijker werkgever zijn. Er is meer slagkracht en meer ruimte om te innoveren. Uiteindelijk levert dit beter onderwijs op en dat is ook in het belang van de leerlingen.

Een van de specifieke voordelen van de fusie is het kunnen delen van de personele inzet van alle medewerkers. Tevens kan de bedrijfsvoering vanuit het bedrijfsbureau efficiënter, doordat niet twee organisaties moeten worden bediend en geconsolideerd maar één organisatie met een éénduidige inrichting van de administratie.

2.3 Alternatieven voor de fusie

OPSPoor is van mening dat een bestuurlijke fusie de enige mogelijkheid is om de al bestaande samenwerking een verdere invulling en ontwikkeling te geven. De intensieve samenwerking kent in de huidige situatie een aantal grote ongemakken.. Medewerkers en materiaal kunnen niet simpel worden uitgewisseld. De financiële, personele en leerlingadministratie zijn gescheiden met alle inefficiëntie vandien. Contracten moeten voor beide organisaties worden aangegaan en worden bijgehouden. Door een bestuurlijke fusie kan dit worden voorkomen en kan een aanzienlijke meerwaarde worden gerealiseerd.

Als er één organisatie is, bestaat er meer transparantie. Er is eenduidige aansturing met duidelijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs, de bedrijfsvoering en de personele belangen. Hierdoor kan niet alleen de verantwoording aan en dialoog met maatschappelijke partners optimaal worden georganiseerd, maar ook naar de medewerkers, de leerlingen, de ouders en bedrijven en andere instellingen.

Hoofdstuk 3 Communicatie over de fusie

3.1 Wijze waarop medezeggenschapsraden zijn en worden betrokken

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraden vergaderen al enige jaren samen. Deze raden hanteren eveneens de werknaam OPSPoor. Een bestuurlijke fusie wordt omarmd. Door de bestuurlijke fusie kan eindelijk één gemeenschappelijke medezeggenschapsraad worden gevormd met één reglement, één verkiezingscommissie en ontstaat meer transparantie in de samenstelling van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad.

3.2 Wijze waarop Raad van Toezicht is en wordt betrokken

Binnen de Raden van Toezicht is met uitzondering van één lid sprake van een personele unie. De benoeming van het lid bij SPOOR loopt in 2020 af en volgens het reglement is deze niet herbenoembaar. Nieuwe leden worden benoemd voor beide stichtingen.

3.3 Wijze waarop personeel, ouders en leerlingen zijn en worden betrokken.

Door interne nieuwsbrieven worden personeel en ouders op de hoogte gehouden van de voortgang van deze fusie. Voor het personeel is al sprake van één interne nieuwsbrief binnen OPSPoor. Daarnaast worden medewerkers op de hoogte gehouden door de directeurs.

Ouders en leerlingen gaan van deze fusie betrekkelijk weinig merken. Dit komt doordat de unieke autonome karakters van de individuele scholen behouden blijft en omdat de huidige situatie al door vrijwel iedereen al als een bestuurlijke eenheid wordt ervaren.

Er is ook een persbericht opgesteld waarin de fusie wereldkundig is gemaakt.

3.4 Wijze waarop externe belanghebbenden zijn en worden betrokken

De volgende stakeholders zijn op de hoogte gesteld:

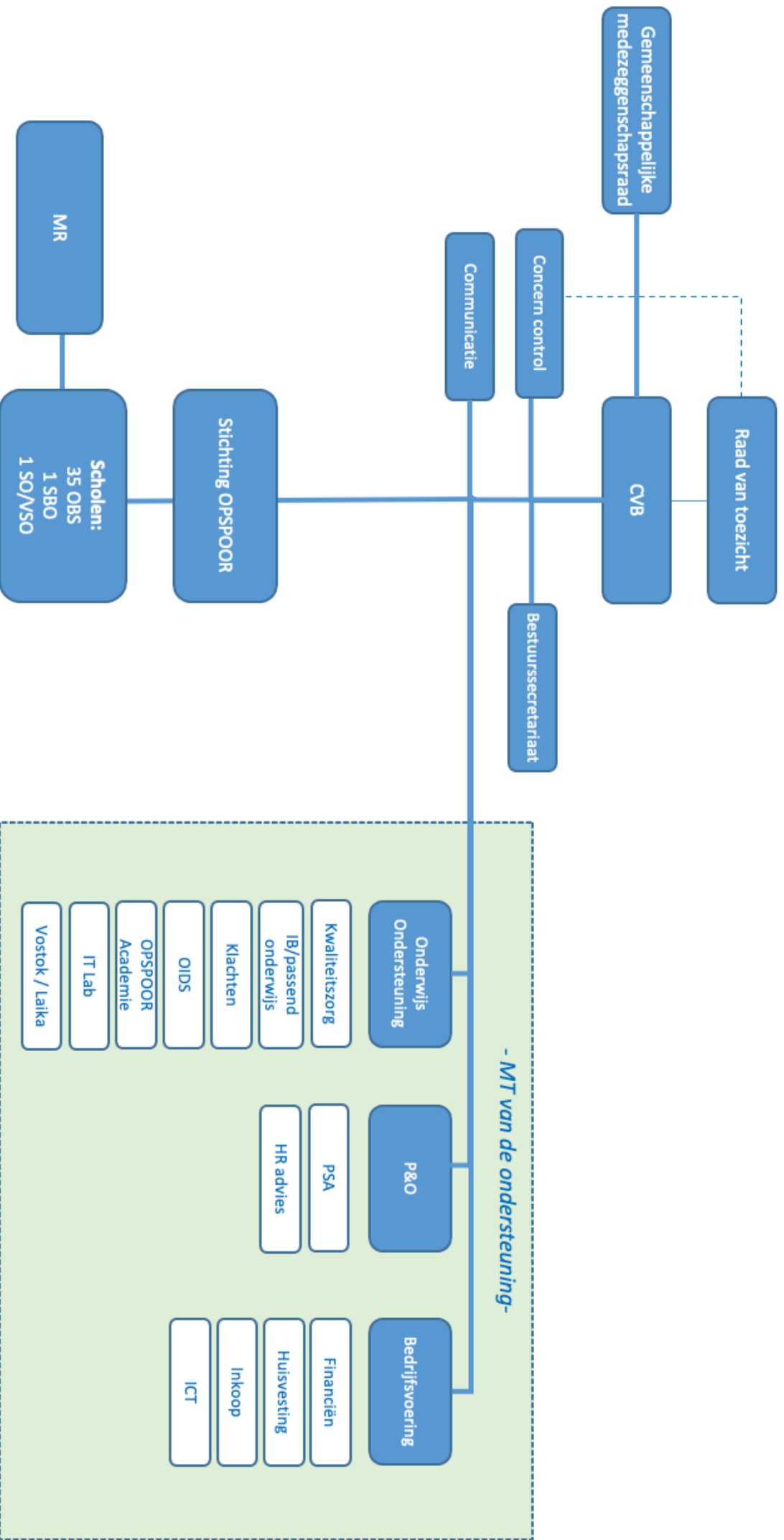
- De 3 samenwerkingsverbanden, en daarmee alle PO-bestuurders uit de regio
- Zowel de Colleges van Besturen als de Raden van Toezicht hebben een informele ronde gemaakt langs de wethouders onderwijs in de regio. Daarnaast is het een vast agendapunt in de Spoorraad waar alle wethouders uit de regio zijn vertegenwoordigd.

Hoofdstuk 4 Gevolgen voor personeel, ouders en leerlingen en borging van de menselijke maat

4.1 Omvang en organisatie van de rechtspersoon na fusie

Bij de fusie tussen OPSO en SPOOR is ervoor gekozen dat SPOOR de verkrijgende stichting is. Hierdoor verdwijnt na fusie OPSO met al zijn rechtsvertegenwoordigers. De statuten van SPOOR als verkrijgende stichting zullen, als gevolg van de juridische fusie, wijzigen tot OPSPOOR. Met de statutenwijziging zal de nieuwe naam worden aangenomen en het nieuwe werkgebied (combinatie van werkgebied OPSO en SPOOR). Ook zullen aan alle betrokken gemeenteraden de benodigde bevoegdheden worden toegekend. De gemeenteraden hebben instemmingsbevoegdheden ten aanzien van een wijziging van de statuten van OPSO en SPOOR wegens het openbaar karakter van de door OPSO en SPOOR in stand gehouden scholen.

Na de fusie blijft de toegankelijkheid gewaarborgd en georganiseerd op schoolniveau. De directeurs zijn en blijven de eerste aanspreekpunten voor personeel, ouders en leerlingen. Vragen en klachten over het onderwijs en de kwaliteit van het onderwijs worden in eerste aanzet op schoolniveau besproken. Hiervoor hanteren de scholen een zogenaamde escalatieladder. Indien in dit proces de vragen en/of klachten van personeel, ouders en leerlingen niet kunnen worden beantwoord/afgehandeld, wordt de vraag/klacht doorgeleid naar het bestuur van de stichting. Vragen worden vervolgens door medewerkers van het bestuursbureau in behandeling genomen. Klachten kunnen door het bestuur zelf worden afgehandeld al dan niet na gebruik van de interne klachtencommissie. Hieronder staat in een organogram de nieuwe organisatie weergegeven.

4.2 Klachtenprocedure bestuur/bestuurder(s)

Deelnemende gemeenten stellen de leden aan van het intern toezichtsorgaan, bij de Stichting OPSPOOR: de Raad van Toezicht. Het intern toezichtsorgaan houdt toezicht op het functioneren van de organisatie in het algemeen en het functioneren van het schoolbestuur en/of van de bestuurder(s) in het bijzonder (uit de Regeling Good Governance voor het Primair Onderwijs, art. 20, lid 1).

Indien een persoon voornemens is een klacht in te dienen over het functioneren van het schoolbestuur, of wel over het functioneren van de bestuurder(s) van de Stichting OPSPOOR, wordt de klacht alleen dan in behandeling genomen als deze klacht schriftelijk en aangetekend wordt gezonden aan het intern toezichtsorgaan van de Stichting OPSPOOR, kantoorhoudende aan het kantooradres van de Stichting OPSPOOR.

Het intern toezichtsorgaan van OPSPOOR legt procedures en termijnen met betrekking tot de klachtenafhandeling vast in een, door het intern toezichtsorgaan, op te stellen reglement van toezicht.

4.3 Gevolgen van de fusie voor de overzichtelijkheid op locatieniveau

OPSO biedt een volledig aanbod aan primair onderwijs en bestaat uit 14 scholen en 3543 leerlingen (peildatum 1 oktober 2018). Twaalf scholen bieden basisonderwijs, één school speciaal basisonderwijs en één school (voortgezet) speciaal onderwijs.

SPOOR biedt een volledig aanbod aan basisonderwijs en bestaat uit 23 basisscholen en 4167 leerlingen (peildatum 1 oktober 2018).

De organisatie van het onderwijs wijzigt door de fusie niet. Hierdoor blijft de overzichtelijkheid, toegankelijkheid en herkenbaarheid op locatieniveau gewaarborgd.

4.4 Gevolgen van de fusie voor de betrokkenheid van personeel, leerlingen en ouders.

De fusie zal naar verwachting nauwelijks tot geen gevolgen hebben op de betrokkenheid van medewerkers, ouders en leerlingen.

4.5 Medezeggenschap

De afzonderlijke gemeenschapsraden bestaan ieder bij volledige bezetting uit 4 ouders en 4 personeelsleden. Deze raden komen al enige jaren gezamenlijk bijeen. Na fusie zal de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad bij volledige bezetting bestaan uit 8 ouders en 8 personeelsleden. Deze gemeenschappelijke medezeggenschapsraad wordt net als voorheen ondersteund door één ambtelijke secretaris.

4.6 Gevolgen voor voorzieningen

ICT

Voor ICT is al enige jaren terug één architectuur ontworpen en geïmplementeerd. Op dit moment vindt de migratie van servers naar de Cloud plaats. Hierdoor verdwijnen alle servers uit de scholen en worden alle bestanden geplaatst op een eigen SharePoint: Het Perron.

Alle scholen werken met de volgende systemen:

- ParnasSys voor de leerlingenadministratie, leerlingvolgsysteem en schoolplan;
- Ouderportaal van Basisonline;
- Youforce voor medewerkers en directeurs (mutaties, declaraties en verzuim);

- Ultimview voor directeuren (financiële administratie);
- ProActive voor directeuren (digitaal facturatie);
- Cogix voor directeuren (begroten).

De inrichting van de bovengenoemde nog afzonderlijke systemen binnen OPSO, respectievelijk SPOOR heeft op eenzelfde wijze plaatsgevonden. De systemen kunnen dus relatief eenvoudig worden geïntegreerd binnen 1 omgeving door OPSO onder te brengen bij SPOOR.

Ondersteuning

De ondersteuning naar scholen vindt plaats vanuit het bestuursbureau. De medewerkers verlenen ondersteuning aan scholen ongeacht onder welke stichting de scholen vallen. De exploitatie van het bedrijfsbureau vindt plaats op gezamenlijke rekening en risico op basis van een vooraf vastgestelde sleutel. Daarnaast is er ondersteuning vanuit de OPSPOORacademie, IT-lab, OPLIS en VOSTOK/LAIKA. Op de scholen zelf vindt een lichte vorm van ondersteuning plaats door administratieve krachten en/of conciërges.

De fusie zal voor genoemde ondersteuning geen gevolgen hebben.

4.7 Gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid

Hieronder staat de beschrijving van de verwachte gevolgen van de fusie voor de arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid en de afspraken die hierover zijn dan wel zullen worden gemaakt met bonden en personeel.

Werkgelegenheid

De fusie heeft geen gevolgen voor de werkgelegenheid. Er ontstaan als gevolg van de fusie geen nieuwe banen noch verdwijnt er werkgelegenheid voor het onderwijzend en onderwijsondersteunend personeel op de verschillende scholen en het bestuursbureau.

Mobiliteit

Door de fusie ontstaat een grotere organisatie, waardoor ook de mogelijkheden voor medewerkers om zich te ontwikkelen en binnen de organisatie van baan te veranderen, toenemen. Bij gelijke geschiktheid gaan bij vacatures interne medewerkers immers voor op externe kandidaten. Een grotere organisatie biedt eveneens perspectief voor behoud van medewerkers doordat meer carrièreperspectief kan worden geboden. Dit is extra relevant gezien de krapte op de arbeidsmarkt.

Harmonisatie arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid

Voor beide organisaties geldt dat de CAO Primair Onderwijs de basis is. Regelingen waarin positief wordt afgeweken van de CAO zijn al van toepassing op beide organisatie. Dit geldt eveneens ten aanzien van het personeelsbeleid.

Hoofdstuk 5 Effecten van de fusie op keuzevrijheid, diversiteit en bereikbaarheid

5.1 Effecten van de fusie op de keuzevrijheid

Per schoolsoort blijven in de gemeenten Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Purmerend, Oostzaan, Waterland en Wormerland buiten OPSPOOR nog meerdere rechtspersonen over van verschillende richting of pedagogisch-didactische aanpak. De andere onderwijsrechtspersonen die onderwijs in deze gemeenten aanbieden zijn Stichting Blossie, Stichting CPOW, Vereniging Nieuwe School, Stichting Katholiek Onderwijs Volendam (SKOV), Stichting Montessori Onderwijs Landsmeer, Amsterdamse Stichting voor Katholiek, Protestants-Christelijk en Interconfessioneel Onderwijs (ASKO), Agora, Esprit scholen, de Stichting De Eigen Wijs en de Stichting Montessori Onderwijs Purmerend.

Binnen OPSPOOR is een variëteit aan pedagogisch didactisch handelen. Te noemen zijn Dalton onderwijs, scholen die meedraaien in het New Pedagogies for Deep Learning (NPDL), Continuous improvement, International Primary Curriculum (IPC), Ontwikkelings Gericht Onderwijs. Deze variatie blijft bestaan.

5.2 Effecten van de fusie op de diversiteit en spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio

Het aantal onderwijsinstellingen (BRIN-nummers) verandert niet met de bestuurlijke fusie. Er zijn geen plannen voor en er is geen aanleiding om over te gaan tot een verdere (institutionele) fusie onderwijs. Daarmee is de bestaande variatie geborgd.

5.3 Ouderraadpleging

In 2019 heeft een ouderraadpleging plaatsgevonden. Deze is via de scholen uitgezet. Van ca 16.000 ouders en/of verzorgers die zijn aangeschreven hebben er slechts een zeer gering aantal (8) gereageerd waarbij de posities (positief, negatief, neutraal) ongeveer gelijk verdeeld waren. We ervaren de overgrote meerderheid die niet gereageerd heeft als een positief signaal omdat we feitelijk al enige jaren als ware we één organisatie, opereren.

Hoofdstuk 6 Kosten en baten van de fusie

6.1 Een overzicht van de huidige financiële situatie

Omvang

De verhouding van de omvang OPSO en SPOOR ten opzichte van het totaal, gemeten in zowel leerlingenaantallen als baten is in 2018 46%-54% respectievelijk 48%-52%. Ondanks een lager aantal leerlingen bij OPSO werkt dit niet door in de baten. De reden daarvan is dat bij SPOOR sprake is van alleen basisscholen en bij OPSO basisscholen én SBO en (V)SO. Bij deze laatste twee vormen van onderwijs wordt gemiddeld meer per leerling bekostigd.

Overzicht van financiële kengetallen¹

In de onderstaande tabel zijn de kengetallen opgenomen die kunnen worden beschouwd als een maatstaf voor de financiële gezondheid van een stichting.

Vergelijking kengetallen 2018	OPSO	SPOOR
Aantal leerlingen per 1 oktober 2018	3543	4167
Totale baten excl fin. Baten (x € 1.000)	23.212	25.012
Eigen vermogen (x € 1.000)	6.894	5.086
Balanstotaal (x € 1.000)	10.925	9.111
Liquiditeit (vlottende activa/kort vreemd vermogen)	3,3	2,3
Solvabiliteit II ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva)	75%	71%
Weerstandvermogen (totaal eigen vermogen/totale baten)	30%	20%
Rentabiliteit (resultaat/totale baten)	-1%	-2,40%
Financiële buffer (totaal eigen vermogen (excl geb + privaat) minus (kapitaal kortl schulden en kapitaal vaste activa) ivt totale baten)	15%	4%
aanwezige fin. Buffer (x € 1.000)	3.459	1.057
signaleringswaarde fin. buffer inspectie (X € 1.000)	3.481	3.751

Toelichting op de kengetallen²:

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om aan zijn kortlopende schulden te kunnen voldoen. Deze liquiditeit dient minimaal 1 te zijn. Beide organisaties voldoen hier aan.

De solvabiliteit II geeft inzicht in de mate waarin je als organisatie aan je totale verplichtingen kan voldoen. De ondergrens dient minimaal 30% te zijn.

¹ Deze kengetallen zijn gebaseerd op de voorlopige cijfers van 24 april 2019

² Voor de kengetallen weerstandvermogen en financiële buffer is de po-raad tool inzake verantwoording financiële positie schoolbesturen gehanteerd.

De rentabiliteit is de verhouding tussen het resultaat en de totale baten. Wanneer het resultaat negatief is, is er een negatieve rentabiliteit. Het detectiecentrum voor de onderwijsinspectie is:

- Drie jaar achtereenvolgend negatief
- Twee jaar opeenvolgend een negatieve rentabiliteit van meer dan 5%
- Eén jaar een negatieve rentabiliteit van meer dan 10%

Voor beide organisaties is het eerste jaar sprake van negatieve rentabiliteit, welke eveneens was begroot. Dit heeft te maken met het besluit een deel van de bestaande reserves aan te wenden in het ontwikkelingsproces van de scholen van beide organisaties. Deze onttrekking aan de reserves en de inzet daarvan op projecten loopt 1 op 1. Dit betekent dat de exploitatie uit 'gewone bedrijfsvoering' nog steeds sluitend is.

Het weerstandsvermogen, de verhouding tussen het totaal eigen vermogen en de totale baten, geeft aan in hoeverre de organisatie onverwachte tegenvallers zelf kan opvangen. De signaleringswaarde mag niet boven de 40% uitkomen. Beide organisaties komen niet boven die grens uit.

De financiële buffer geeft aan in hoeverre een stichting in staat is om onverwachte tegenslagen op te vangen zonder dat de continuïteit van de organisatie in geding komt. De continuïteit door kortlopende schulden en investeringen te kunnen blijven doen. De financiële buffer dient minimaal 5% van de totale baten te zijn. Tegelijkertijd is er ook een bovengrens aangezien de rijksmiddelen worden ontvangen voor de leerlingen van nu en niet in de toekomst. Deze bovengrens is 15% van de totale baten. OPSO zit in die bandbreedte. SPOOR zit er net onder. OPSO heeft de afgelopen jaren een positievere rentabiliteit gehad dan SPOOR waardoor het eigen vermogen zich gunstiger heeft kunnen ontwikkelen.

Vergelijking balans 2018 (x € 1.000)	OPSO	SPOOR
ACTIVA	10.924	9.110
Materiële vaste activa	2.036	2.997
Financiële vaste activa	63	7
Vorderingen	1.212	2.062
Liquide middelen	7.613	4.044
PASSIVA	10.924	9.110
Eigen vermogen	6.894	5.085
Voorzieningen	1.331	1.415
Kortlopende schulden	2.699	2.610

Zoals uit bovenstaand tabel blijkt, verschillen de balansposities van beide schoolbesturen qua opbouw maar niet qua omvang in zijn totaliteit.

Het verschil in de materiële activa wordt veroorzaakt door een hoger aantal locaties en hoger aantal leerlingen bij SPOOR. Het verschil in de vorderingen zit met name in de hogere vorderingen die SPOOR heeft op gemeenten en overige vorderingen.

De eigenvermogenspositie van OPSO is gunstiger dan die van SPOOR. Deze is met name ontstaan door de ontwikkeling van de rentabiliteit in de afgelopen jaren bij OPSO.

Conclusie huidige financiële situatie

Hoewel de financiële positie van OPSO iets gunstiger is, zijn beide organisaties financieel gezond en is er geen negatieve invloed bij een fusie.

6.2 Financiële kosten en baten: een geconsolideerd financieel meerjarenperspectief

Door de personele unie zijn een geconsolideerde meerjarenbegroting, meerjarenbalans en kengetallen voorhanden.

Opspoor meerjarenbalans	2018	2019	2020	2021	2022
ACTIVA					
(1.2) MATERIËLE VASTE ACTIVA	5.033.413	5.833.068	6.197.201	5.949.651	5.191.728
(1.3) FINANCIËLE VASTE ACTIVA	71.045	71.045	71.045	71.045	71.045
(1.5) VORDERINGEN	3.274.369	3.274.369	3.274.369	3.274.369	3.274.369
(1.7) LIQUIDE MIDDELEN	11.657.043	8.506.503	8.257.928	8.746.288	9.580.186
Totaal ACTIVA	20.035.870	17.684.985	17.800.543	18.041.353	18.117.328
PASSIVA					
(2.1) EIGEN VERMOGEN	11.980.169	10.301.539	10.728.863	10.782.389	11.074.371
(2.2) VOORZIENINGEN	2.746.493	2.074.238	1.762.472	1.949.756	1.733.749
(2.4) KORTLOPENDE SCHULDEN	5.309.208	5.309.208	5.309.208	5.309.208	5.309.208
Totaal PASSIVA	20.035.870	17.684.985	17.800.543	18.041.353	18.117.328

Geconsolideerde waarden (x 1.000)	2019	2020	2021	2022
Baten	48.351.770	48.093.749	48.260.842	48.343.835
Resultaat	-1.678.630	427.324	53.526	291.982

Voor 2019 is bewust een negatief resultaat geraamd. Ten einde invulling te geven aan het raamwerk zijn er extra middelen voor deze transitie beschikbaar gesteld. Voor 2020 en volgende jaren is een positief resultaat geraamd.

Kengetallen³:

OPSPoor	2018	2019	2020	2021	2022
Liquiditeit minimaal 1	2,81	2,22	2,17	2,26	2,42
Solvabiliteit minimaal 30%	74%	70%	70%	71%	71%
Rentabiliteit	-1,76%	-3,47%	0,89%	0,11%	0,60%
Weerstandsvermogen niet boven de 40%	25%	21%	22%	22%	23%
Financiële buffer tussen de 5% en 15%	9%	4%	5%	5%	5%

Naar verwachting is de rentabiliteit in 2019 negatief zoals hierboven al is uiteengezet is dat een bewuste keuze. Het detectiecentrum voor de onderwijsinspectie ten aanzien van dit kengetal is:

- Drie jaar achtereen negatief
- Twee jaar opeenvolgend een negatief rentabiliteit van meer dan 5%
- Eén jaar een negatief rentabiliteit van meer dan 10%

OPSPoor komt niet in deze signaleringswaarde.

Verder geven de andere kengetallen geen signaal of overweging om niet over te gaan tot een fusie.

6.3 Financiële risico's

OPSO en SPOOR werken al enige jaren intensief samen. Voor deze samenwerking bestaat een samenwerkingsovereenkomst en deze overeenkomst is in 2017 aangepast en opnieuw vastgesteld.

³ Voor de kengetallen weerstandsvermogen en financiële buffer is gebruik gemaakt van de po-raadmodel financiële verantwoording schoolbesturen

Alvorens deze samenwerking van start is gegaan, is een due diligence onderzoek gehouden. Dit onderzoek stond een samenwerking niet uit de weg hetgeen mag worden geconstateerd door het reeds langere tijd bestaan van een samenwerking.

Deze intensieve samenwerking houdt onder meer in dat voor de ondersteuning naar scholen, College van Bestuur, Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht voor beide organisaties één bestuursbureau is. Alle medewerkers van dit bureau werken ongeacht hun aanstelling voor beide stichtingen. Tevens is er één accountant voor de jaarcontrole. Gezien deze samenwerking is er voor het fusieproces geen due diligence onderzoek gehouden. De afgegeven accountantsverklaringen en de ontvangen gezamenlijke managementletter vormen geen aanleiding om een dergelijk onderzoek alsnog op te starten.

Tijdens de samenwerkingsperiode is een dispuut met de belastingdienst ontstaan over de wijze waarop de kosten van het bestuursbureau worden verdeeld. De verdeling van de kosten is gebaseerd op basis van het leerstuk van de gemene rekening. In 2017 is uiteindelijk overeenstemming bereikt. Deze overeenstemming is echter onder zeer strikte voorwaarden waardoor een verdere samenwerking in de weg wordt gestaan. Eén van deze voorwaarden is dat een register bijgehouden moeten worden welke mensen werkzaam zijn bij het bestuursbureau. Het is niet geoorloofd om daar functies voor te typeren maar de medewerkers moeten met naam worden genaamd. Daarnaast accepteert de belastingdienst niet dat medewerkers buiten het bestuursbureau, maar wel uit de eigen organisatie vervangende of anderszins werkzaamheden uitvoeren voor de andere organisatie, onder het leerstuk van de gemene rekening vallen. De belastingdienst beschouwt dit veeleer als een dienstverlening dan dat sprake is van gezamenlijk gemaakte kosten. Ook omdat alleen de formele werkgever het risico loopt ten aanzien van ziekte of andere afwezigheid.

Het voortzetten van de huidige intensieve samenwerking houdt een potentieel risico qua belastingwetgeving, niet alleen ten aanzien van uitwisselen van personeel, maar ook het uitwisselen van materiaal. Een fusie neemt dit risico weg.

6.3 Niet financiële kosten en baten

Vanuit bedrijfskundige perspectief worden onder andere de volgende baten gevonden in de ondersteunende dienstverlening:

- Borging van een éénduidig systeem welke voor één organisatie van toepassing is. Het betreft met name de systemen voor de personeels- en salarisadministratie;
- Meer mogelijkheden voor een gezonde combinatie van generalisten en specialisten in het onderwijsveld;
- Éénduidig doorvoeren van procesverbeteringen en door te kunnen ontwikkelen aan innovatievere en slimmere inzet van digitale hulpmiddelen in de ondersteunende processen;
- Éenvoudigere uitwisseling van kennis en materiaal in het onderwijsveld.

Hoofdstuk 7 Evaluatie van de fusie

7.1 Evaluatie van de fusie

De fusie zal een jaar na effectuering geëvalueerd worden in samenspraak met de medezeggenschap en waar nodig zal dan bijgestuurd worden.

7.2 Overlegstructuur

Om de effecten van de fusie te monitoren, wordt onderstaande overlegstructuur voorgesteld voor 2021 en 2022:

- Ieder kwartaal Ambtelijk overleg
- Twee keer per jaar een Politiek bestuurlijk overleg gecombineerd met het reguliere overleg tussen OPSPOOR en de gemeenten.

Hoofdstuk 8 Advies van de college's van de gemeenten

8.1 Advies van de college's van de gemeenten

Na een intensief en uitgebreid overlegtraject hebben de colleges van de gemeenten, medio juni 2020, positief ingestemd met de (concept) definitieve statuten en de Fusie Effect Rapportage. Deze (definitieve) documenten dienen nu als basis voor de besluitvorming in de gemeenteraden.